

VLASTIVĚDNÉ
MUZEUM

512 11 VYSOKÉ N/JIZ.

ZPRAVODAJ MěÚ Vysoké nad Jizerou - VĚTRNÍK č.4/1994 vedoucí redaktorka
Ludmila Hnyková, náklad 400 ks, cena 3,- Kč. Příspěvky zasílejte do každého
3. v měsíci na MěÚ Vysoké nad Jizerou PSČ 512 11.

VĚTRNÍK

ZPRAVODAJ
MĚSTSKÉHO ÚRADU
VE VYSOKÉM NAD JIZEROU

DUBEN 1994

*Jsi stvořen proto,
abys přinesl štěstí své rodině,
svým přátelům a známým.
Vždyť oni tě potřebují,
tvou dobrotu, tvůj úsměv.
Buď prostý, spontánní, radostný.
Vždyť se můžeš smát!
Otevři se slunci jako květina!
Uč se každý den znovu a znovu
mít rád lidi okolo sebe.
Pokus se v tichosti hojit rány lidí,
kteří pláčou a jsou zoufalí,
i když tak často skrývají své utrpení
za maskou lhostejnosti.
Daruj svou lásku právě těm,
kteří jsou nejméně milováni.*

Je vyloučené, aby sobec byl šťastný.

Zprávy z městského úřadu

MěÚ jmenoval od 1.3. novým kronikářem učitele-důchodce pana Václava Kramáře. Pro fotodokumentaci ke kronice hledá MěÚ vhodnou osobu. Informace u tajemníka MěÚ -94 268-

MěÚ děkuje všem, kteří se podíleli na jarním úklidu komunikací. Je na štěstí už hodně občanů, kteří tuto práci považují za nutnou a samozřejmou, protože mají rádi své město, svůj domov.

Měli bychom se všichni poohlédnout kolem svých nebo společných domů, podniků, zahrádek, cestiček a uliček a odklidit, co sněh ukryl a jarní sluníčko nemilosrdně odkrylo.

V rámci jarního úklidu jsou a budou ve městě i v přilehlých obcích přistaveny vleký na železný a kovový odpad. Staří a nemocní spoluobčané, kteří potřebují podobný nebo jiný odpad odvézt, mohou to oznámit zaměstnancům MěÚ v dílně v budově hasič. zbrojnice tel.94 201.

Sběr papíru bude proveden 27.4.-t.j. opět ve středu v době od 13-do 15 hodin.

Na čisté ekologické topení (plynem nebo elektřinou) v souladu s obecně závaznou vyhláškou ze dne 29.11.1993 bylo včleněno z rozpočtu města 100.000,- Kč. Do konce března 1994 bylo vyplaceno deseti žadatelům o příspěvek 80.000,-Kč.

MěÚ přijal do pracovního poměru paní Věru Babákovou, na úvazek 0,5 jako pečovatelku pro starší občany města (t.j. DPS- SKI chata i mimo) a přilehlých obcí : Helkovice, Sklenařice - Roveň, Stará Ves.

Možno rozšířit i na Tříč, bude-li mít někdo zájem.

Jedná se o tyto služby :
donášku velkých nákupů, praní prádla, úklidové práce, zajišťování lékaře a léků, zajišťování drobných správních úkonů (t.j.kontakty s úřady v rámci možnosti). Informace u tajemníka MěÚ.

Zkus jednou zapomenout na sebe a udělej radost druhým.

Veliké díky všem, kteří se těmito slovy řídí a mimo své pracovní povinnosti pomáhají svým starším spoluobčanům.

MěÚ upozorňuje neplatíče nájemného, že budou jejich jména zveřejněna v příštích číslech Větrníku.

NAŠI POSLANCI

Posledním členem zastupitelského sboru poslanců je pan Josef Petruška, zástupce starosty.

1) Jak se liší vaše povinnost zástupce starosty od řadových poslanců?

Chci v úvodu říci, že stejně jako řadový poslanec vykonávám funkci zástupce starosty jako neuvolněný pracovník ve svém volném čase. Je skutečností, že při mém zvolení mně bylo nabídnuto pracovat na MěÚ v této funkci na poloviční úvazek. Toto jsem nepřijal z důvodů, o kterých nechci mluvit. Počátek volebního období je v podstatě shodný s počátkem mého soukromého podnikání. Byl jsem pevně přesvědčen, že pro funkci zástupce starosty mně zbude podstatně více času, než je holá skutečnost. Nechci se vymlouvat. Sám si uvědomuji, že bych potřeboval této funkci věnovat daleko více času. Skutečného zastupování starosty v uplynulé části volebního období nebylo mnoho. Pokud bylo nutné, je na starostovi, aby to zhodnotil.

2) Jaké jsou to povinnosti? Co všechno musíte řešit nebo pomáhat řešit? Jak často musíte být přítomen na MěÚ?

Povinnosti řadových poslanců ani povinnosti zástupce starosty nejsou dány žádnou pracovní náplní. Je na každém, jakou zodpovědnost si ke své funkci a ke svému městu připouští. Nikdy a nikdo nemůže s čistým svědomím prohlásit, že udělal vše.

Záležitosti k řešení a rozhodnutí je v našem městě a přilehlých obcích snad nekonečně mnoho. Připomenu jen ty nejpalčivější. Plynofikace, rozvody NN elektro, staré řady vodovodu, přivaděč vody, komunikace, veřejná doprava, školy, zásobování Jednoty přímo ve městě, zásobování okolních obcí, odpadové hospodářství a v neposlední řadě i sociální problémy některých občanů. Není dobře, že řada občanů si plete MÚ se zaopatřovacím ústavem. Někteří občané si připouštějí pouze povinnosti obce, ale liž ne svoje. Nechci mluvit o daních a poplatcích odváděných do městské pokladny. Musíme si uvědomit, že se většina činnosti obce odvíjí z finanční situace a ta je dotována minimálně a do budoucna bude ještě menší. Jak jsem často na MěÚ? To je různé. Myslím tak v průměru 3x týdně.

3) Zatěžuje vás tato činnost časově neúnosně? Chtěl byste v této funkci pokračovat?

O svém času jsem již mluvil. A moje přání? Ty neohraničuje čas volebního období. Přál bych si však, aby naše městečko bylo čisté a aby se podařilo dokončit plynofikaci města. Další přání je asi na delší dobu. Provést rekonstrukci vodovodních řadů, privatizaci vodovodu, dokončit kabelizaci a následně rekonstruovat většinu místních komunikací. Přistavba k muzeu již není utopie a reálně se také vyvíjí stavba domu se sociálními byty.

Do funkce poslance MěÚ jsem byl zvolen za stranu ODS. Této politické straně fandím pro její reálné postoje a pokud budu do kandidátky této strany navržen, neodmítnu dále spolupracovat.

Otázky kladla L. Hnyková

Zprávy z redakce

V příštím čísle skončí „zpytování“ poslanců. Začneme novou anketu. Občané se budou moci vyjádřit k tomu, jak jednotliví poslanci hodnotili svoji práci, zda odpovídala volebnímu programu té které strany nebo činnosti v obcích, za něž byli zvoleni. V rámci objektivního posouzení bude tedy možné porovnat názory členů zastupitelstva s názory občanů města a přilehlých obcí. Občané budou moci hodnotit práci komisí i zaměstnanců MěÚ.

Jediná podmínka bude čitelný podpis. Anonymy budeme házet do koše. Své připomínky, pochvaly i kritiky, názory na práci těch, kteří vás zastupují, adresujte redakci Větrníku!

Napište nám i své připomínky k časopisu, co všechno byste se rádi dověděli, o čem bychom měli psát. Máte-li zajímavé zážitky, pošlete nám je.

Děkujeme všem, kteří to s celým Vysockem a jeho děním myslí upřímně.

Okénko městské policie

V poslední době se množily a množí krádeže peněz, dokladů, různých součástek z automobilů, ale i potravin z nákupního střediska.

Dvě zrcátka zcizit a dvě poškodit stihl za několik minut mladistvý pachatel ze Dvora Králové, který do Vysokého nad Jizerou jezdí na víkendy. Byl přistižen právě, když ulamoval zrcátka ze zaparkované Š 120 na

náměstí před nákupním střediskem. K dalším „očesaným“ automobilům se přiznal později. Dále bylo objasněno opakované vloupání do prodejny potravin pana Pičmana ve Tříčce a krádeže dokladů a peněz z čekáren zdravotního střediska. V obou případech se jednalo o pachatele z Vysokého nad Jizerou.

ŠKOLNÍ OKÉNKO

Školství na Vysocku II. díl.

Jak to bylo se školní docházkou? Často se v literatuře uvádí, že byla povinná. Nebylo tomu tak. Panovnice Marie Terezie si byla velmi dobře vědoma toho, že pravidelná školní docházka zejména venkovských dětí by ohrozila zemědělskou výrobu (přitom opak byl cílem reformy), a proto o školní docházce nalézáme ve školním řádě jen tuto formulaci: „Rádi bychom viděli, kdyby rodiče svých dětí do školy posílali.“ Praxe byla taková, že v zimě byla třída k prasknutí (z některých oblastí Čech máme doklady o tom, že se ve třídě těsnilo 100 i více dětí), od jara do podzimu většinou zela prázdnotou. Svědomití učitelé vymýšleli různá opatření, jak školní docházku zlepšit. Tak např. F. Kindermann, farář a učitel školy v Kaplici u Českých Budějovic, zaváděl do školy tzv. industriální vyučování. Bylo to vyučování různým řemeslným a zemědělským dovednostem, které mohly děti doma při práci využít. Už jednou jmenovaný J. J. Ryba přiměl rodiče k podpisu prohlášení, že budou posílat děti do školy a nebudou je využí-

vat k pasení dobytka. Které z uvedených opatření mělo větší naději na úspěch, si snadno dovedeme domyslet. Škoda, že nemáme doklady o tom, jakých opatření užívali učitelé našeho kraje.

Školní povinnost v pravém slova smyslu, a to osmiletá, byla zavedena až říšským školským zákonem v roce 1869. Tento zákon zřídil školy obecné a měšťanské, které mnozí z nás ještě pamatují. Platil až do roku 1948. Po vydání tohoto zákona se všechny školy, tedy i školy v našem kraji, přejmenovaly na obecné. Měšťanské školy nebyly školami zcela jiného typu, byly to vlastně jen varianty škol obecných zřizované ve městech. Odtud jejich název. Protože zpočátku po vydání zákona nebylo zřejmé, v čem je jejich specifikum a jsou-li výhodnější než školy obecné, například poskytuji-li lepší vzdělání, je-li z nich možno jít studovat, bylo jich zřizováno velmi málo. Jejich rozvoj nastal až po roce 1883, kdy novelou zákona z roku 1869 bylo stanoveno, že jsou školami vyššími a že poskytují přípravu pro studium na odborných školách. Pokud byla měšťanka zřízena jako tříletá (mohly být i osmileté), byla chápána jako škola vyšší a chodily do ní děti po absolvování pětileté docházky do obecné školy. Novelou z roku 1883 byly osmileté měšťanské školy zrušeny, existovaly tedy nadále jen tříleté. Děly se podle pohlaví. Na Vysocku byla jediná měšťanská škola, a sice přímo ve Vysokém. Vznikla v 90. letech 19. století. V roce 1894 chlapecká, v roce 1898 dívčí. Další nejbližší měšťanská škola byla v Jablonci n. J., a to česká a německá.

Do měšťanské školy zdaleka nechodily všechny děti. Zpravidla jen ty, které bydlely v jejich sídle. Z vesnic, jen po-

kud stačilo místo. V zásadě nebyla docházka do měšťanky povinná, bylo jedno, kde kdo školní povinnost splnil. Když děti z vesnice blízce sídlu měšťanské školy do měšťanky chodit nechtěly, nemusely. Celou školní docházku mohly splnit ve škole obecné. Jaké pak byly poměry na vesnických, často jednotřídních školách, si možná leckdo nedoveďe představit. Šlo-li o jednotřídku (ta byla několik desítek let ve Sklenařicích, zásadně ve Stanovém, ale i jinde), učil jeden učitel v jednu dobu děti osmi postupných ročníků. Aby to fyzicky a psychicky zvládl, spojovaly se ročníky do tzv. oddělení. Byla maximálně tři. První ročník byl pro náročnost práce zpravidla samostatný, druhé oddělení tvořily děti 2.-5. ročníku, třetí 6.-8. ročníku. Učivo pro jednotlivá oddělení v jednotlivých předmětech bylo redukováno do tzv. běhů. Jeden běh se probral za jeden školní rok, takže například děti 2. oddělení se učily totéž čtyřikrát, a z toho jen jedna čtvrtina učiva pro ně přiměřená (když se probrálo učivo vyššího ročníku, nerozuměly, když nižšího, nudily se). Problémy neměly pochopitelně jen děti, ale i učitelé. Uvažme jen fakt, že se učitel musel denně připravovat na práci s osmi ročníky a že podle zákona mohl mít ve třídě až 80 dětí! Kdyby byl býval naučil jen číst a psát (samozřejmě zvládl mnohem víc), zasloužil by obdiv a úctu. Ve skutečnosti se mu dostalo ani ne vždy přiměřeného platu a mnoha povinností často se školní práci bezprostředně nesouvisejících. Na druhé straně je třeba uvést, že zákonem z r. 1869 mu byl poprvé v historii přiznán pevný plat (jeho výše byla stanovena tak, aby si nemusel přivydělávat jiným zaměstnáním) a penze.

Že do měšťanky nechodily všechny děti, byla velká škoda. Už z toho, co bylo uvedeno, je pochopitelné, že venkovská škola nemohla dosáhnout takových výsledků jako škola měšťanská. Navíc měšťanská škola byla lepší i o to, že zde působili odborní učitelé, tj. speciálně připraveni pro vyučování několika, zpravidla tří předmětů, takže jejich odborná úroveň byla nutně vyšší než ostatních učitelů, konečně v měšťankách se učily prohloubeně některé předměty (dějepis, přírodopis, zeměpis), figurovaly tu i předměty, které na obvyklých školách obecných vůbec chyběly (např. měřičtví a rýsování, kreslení). Teprve v r. 1935 byl vydán zákon, který umožňoval, aby do měšťanských škol chodily všechny děti. Bohužel ne všude se do začátku války podařilo realizovat ho v praxi (v řadě případů to znamenalo investovat do stavby nové školní budovy), takže vyšší úroveň všeobecného vzdělání se všem dětem dostalo až po 2. světové válce, a to v souladu se školským zákonem r. 1948, tehdy ovšem už ne ve škole měšťanské, ale v tzv. škole střední jako druhém stupni nově zřízené jednotné školy.

V poválečném období zákon střídal zákon (1948, 1953, 1960, 1978, 1984, nyní je připraveno už paragrafované znění zákona dalšího, v pořadí už šestého). Kromě zákona z r. 1948, jenž zásadně změnil naši školskou soustavu, šlo jen o dílčí změny v děce, organizaci, pojetí, ev. názvu jednotlivých školských stupňů. Hlavní poválečnou změnou v organizaci bylo zrušení venkovské obecné školy s 8 ročníky. Venkovské málotřídky, zpravidla to byly dvojtřídky, například zabezpečovaly výuku dětí pouze 1.-5. ročníku. V duchu těchto zákonů se pochopitelně měnily

i školy na Vysocku.

Co se týče venkovských škol, nebyla zpočátku tendence je rušit, protože byla respektována jejich funkce přirozeného kulturního centra obce. K tomuto necitlivému zásahu zdůvodňovanému ekonomicky a vyšší úrovní vyučování v plně organizované škole došlo až v 60. letech. Tehdy mnoho venkovských škol zaniklo, mezi nimi například i škola staroveská, sklenařická, tříčeská, roztocká, roprechtická. V popřevratové současnosti spolu se znovuoceňováním významu obce jako samosprávné, všestranně fungující regionální jednotky se postupně daří obnovovat i venkovské školy. Příkladem je škola roprechtická.

Jakou vzdělávací, kulturní a společenskou roli hrály školy na Vysocku v minulosti, si ukážeme postupným uvedením vývoje jednotlivých škol - pokud nám to dovolí zachované prameny materiálu. Poté budeme moci dospět k zobecňujícím závěrům a odpovédět si na otázku, kterou jsme si položili na začátku, tj. jakou roli hrála škola v občanském a kulturním životě našeho kraje.

Doc. PhDr. R. Váňová-Tichánková CSc.

V příštích číslech se dočtete mnoho zajímavých věcí o historii školy ve Sklenařicích.

Ze slohových prací žáků ZŠ ve Vysokém.

Ochotnický soubor z Mělníka zahrál pro naše děti z 1. až 6. třídy divadlo 7. března 1994 v Krakonoši. Pohádka se jmenovala Jak se broučci měli rádi a dětem se líbila. Uvádím některé názory a myšlenky dětí z 5. a 6. tř.

..... děti z 5. třídy:

Líbily se mi kostýmy, protože byly pěkně udělané,... a beruška, která si pořád přilepovala a odlepovala tečky.

Vojta Tille

Líbilo se mi osvětlení, hudba i koutek s domečkem, na něj byl pěkný pohled.

Marta Pešková

Herci byli oblečení jako veliká zvířátka, která najdeme na louce. Jako u každé pohádky zvířátko dobro.

Martina Kristanová

Nejhezčí byla Kanimůra. Byla hezký ošklivá.

Denisa Karpišková

Mně se to nelíbilo, protože se herci chovali jako malí. Bylo to spíše pro malé děti.

Frant. Kobr

.....myšlenky dětí ze 6. třídy:

Líbilo se mi, jak broučci jeden druhému pomáhali.

Mila Nesvadbová

Pavouk měl věrohodně udělané druhé ruce. Nelíbilo se mi, že děti ke konci představení přestávaly tleskat.

Štěpán Bartoš

Líbily se mi kulisy chaloupek, zvonečků. Nejhezčí postava byla beruška Baruška, která si přilepovala osmou a devátou tečku, jen aby se cvrčkovi líbila.

Kučerová Blanka

Představení by se klidně mohlo opakovat.

Frant. Knop

Zpracovala Bl. Zemánková, učitelka českého jazyka.

Kouzlo noci

Slunce, velký vládce všeho živého, právě končilo svou denní pouť. Vysílalo na zem poslední pozdravy v podobě rudých červánků, které slibovaly, že se slunce ráno vrátí a opět převezme vládu nad zchlazenou zemí. Hořící vůz zapadl za obzor. Nastávalo šero, červánky zmizely.

Tiše zahoukala sova. Srnka, vedoucí krajem lesa mládě k večerní pastvě, se zastavila a ostražitě naslouchala. Mládě si vesele pohrávalo s trsem trávy. Když se matka přesvědčila, že nic nehrozí, přidal se oba k několika zajícům na louce a začali se horlivě pást. Současně se z protějšího lesa vynořila laň se dvěma kolouchy. Větve smrků si mezi sebou šeptaly. Na palouk vyšel jelen - král lesů. Poddaně se hluboce poklonil. Pak jako by se domluvili, přešli všichni na místo ozářené vycházejícím měsícem. Po trávě se rozléval stříbrný jas a večerem se neslo tiché drnkání na harfu. Byl úplněk. Tmavá místa na povrchu měsíce připomínala rozbouraná moře na obrovské mapě.

Náhle se ozvala vzdálená hudba. Jemná, citlivá melodie vytlačila měsíční harfu. Byla to píseň rajske lásky a klidu. Růžová a bleděmodrá zář pokrývala oblohu. Ozvaly se nádherné fanfáry. Přicházela královna, královna Venuše. Odkryla závoj a usmála se zvonivým, zářivým úsměvem. Pak plně rozkvetla na nebi, tmavém nadcházející nocí. Její průvod v podobě spousty malých hvězdiček se rozesel kolem a rozprostřel její vlečku pinou zlatých záblesků.

Tu však obloha potměněla. Jasnou, světlou zář vystřídala tmavě rudá.

Z dálky se ozývalo dunění hromu a řinčení zbraní. Objevil se Mars - bůh války. Majestátní, silný. Na hlavě stříbrnou přílbu, na těle brnění, vykované božským Héfaistem, v ruce vybroušený oštěp. Krásná Venuše se zahálila do pláště nočních mračen a hvězdy kolem ní zatajily dech. Mars stále tiše stál a z očí mu sršely blesky, živěnou touhou po boji.

Tak pokračovala noc. Lesní zvěř už dávno ulehla na mechová lůžka, jen měsíc sledoval ten němý výjev spolu s miliony drobných hvězd, které se již vynořily z temnot. Všichni pozorovali, jak tu proti sobě stojí Venuše a Mars. Láska a mír proti válce a vraždě. Pohled jednoho se stále vpíjel do očí druhého. Dvě pevné vůle se setkávaly. Pak se královna usmála. Láska, jdoucí ruku v ruce s mírem, opět zvítězila. Odkudsi se vynořil elegantní, prstenci lemovaný Saturn a provolal královně slávu. Ostatní se k němu připojili. Venuše byla šťastná. Jak bylo krásné žít tu tak s nimi, zářit na nebi každou noc po tisíce let! Ne válku, mír! K míru patří štěstí a štěstí... dělá zářky.

Temnota na východě začala pomalu slábnout. Měsíc zvolna odcházel. Odcházel i hvězdy, jen Venušin průvod zůstával. Tu královna pokynula, pážata jí zdvihla zlatou vlečku a dvořané se obrátili k odchodu. Ona se však ještě naposledy otočila a zazářila celému světu. Pak zmizela i se svou září.

Tu už se ale na východě začaly objevovat první ranní červánky. A po chvíli se vynořila pozvolna se rozžhávající sluneční koule - naděje, která nikdy nezemře.

Lucie Strnádková, 8. tř.

O výletě na brněnskou výstavu Salima vyprávějí žákyně Rodinné školy ve Vysokém na Jizerou.

Byli jsme v Brně

Dne 10. 3. 1994 uspořádala naše škola zájezd děvčat a několika chlapců na brněnskou výstavu Salima.

Výstava byla rozdělena na tři části, a to na Pivex, Vinex a vlastní Salimu. Byla určena především obchodníkům, kteří zde uzavírali své nové obchodní kontakty.

Jak už lze vyčíst z názvu, v oddělení Pivexu jsme mohli vidět vzorky různých druhů piva a dospělí dostávali i ochutnat. Totéž se dá říci o Vinexu. Nejvíce nás však zaujala Salima. Byla to výstava potravinářských výrobků, které nabízejí naše i zahraniční firmy. Byli jsme překvapeni množstvím mléčných výrobků a výrobků racionální výživy. Mohli jsme zde také ochutnat cukrovinky a některé druhy pečiva. Novinky, které jsme tam viděli, se na našem trhu objeví až za několik týdnů.

Co říci na závěr? Chyběla nám lepší orientace na výstavišti. Vytíštěním plánu výstavy na vstupenku by byla lepší a snažší orientace. Též bychom přijali prodejní stánky, kde by se alespoň některé nové výrobky prodávaly.

Přes kritické připomínky jsme se vrátili s dobrými pocíty, že náš trh neustrnul a bude obohacen o nové, zajímavé potravinářské výrobky.

M. Hančová a M. Ježková

Městský vodák není zdaleka řemeslo zapomenuté. Téměř legendární postavou v tomto oboru je však pan Antonín Štek, který tuto práci vykonával 30 let.

všichni drželi společného lana, aby-
chom se neztratili. Práce trvala skoro
do večera a byli jsme rádi, že jsme
šťastně dorazili domů.

Rok 1934 byl hodně aktivní. Bylo in-
stalováno nejvíc přípojek pro soukromé
domy, majitelé dříve nechtěli vodo-
vod zavést a zásobovali se z vysokých
koryt a studní. Přesvědčili se později
o pohodlí vodovodu a byli ochotni pří-
pojku si do domu zaplatit.

V těchto letech stál 1 m³ 60 haléřů
a u velkoodběratelů (nemocnice, to-
várna, hospodářská škola) se platil 1
m³ za 1 korunu. Správce zdejší nemoc-
nice se nedohodil s městem o ceně vodo-
vého a nechal na pozemku nemocnice
provést hloubkový vrt i se zařízením, ale
jen dospěl k tomu, že za 3 roky musel
pro silně agresivní vodu (rez) předělat
celou vodovodní instalaci v budově.

V té době měli občané uplácat in-
stalaci přípojek do svých domů roční
částkou 30 Kč po dobu deseti let, tedy
za deset let 300 Kč, aby se umožnila sub-
venční hodnota přípojek.

Současně v tomto roce se ozvali prů-
myslníci, mající podniky na příchovic-
kém svahu, a hlásili se o náhradu za
vodu, která jim chyběla pro potřeby je-
jich podniků. Této záležitosti se ujal ing.
Zdeněk Rón, který tento případ dostal
za Vysoké až k nejvyššímu soudu
v Brně, kde byli přítomni zástupci
města. Osvobození od požadavku prů-
myslníků bylo s poznámkou, že voda
nalezená hloub než 1,60 m v zemi ná-
leží nálezci. A tak vodoměr, který byl do
pramenů namontován a kontrolován
průmyslníky každého 13. v měsíci, byl
zrušen a odmontován.

V roce 1934 se také na měst. vodo-
vodovd připojovala Kramářova vila, která
do té doby měla vlastní vodovod s re-

zervoárem ve věži. Voda byla silně re-
zavá a znečištěná. Za tím účelem se
prodlužoval měst. řád až ke vchodu do
parku ke skleníkům, kde byl připojen na
stávající zařízení z vlastní studny.

Zatěžkávací zkouška vysokého vodo-
vodovdu byla v roce 1936 při požáru
domu na náměstí pana Karla
Bartonička, cukráře, kdy bylo plně vyu-
žito hydrantů a vody v plně vodárenské
věži při objemu 180 m³ a ze starého vodo-
dojemu (rezervoáru vedle mého domu)
pomocí motorových stříkaček.

Při výstavbě Vysoké boudy r. 1936
došlo k rozšíření měst. sítě hlavního po-
trubí až pod tento objekt. Současně
se také rozšiřovalo potrubí kolem parku
pro činnovní dům u hřbitova a k ne-
mocniční pitevně. Na konci tohoto po-
trubí byla postavená v zemi protipožární
krytá nádrž.

Starý vodojem (rezervoár) byl připo-
jen na hlavní vodovodní řád a je dosud
jako protipožární zásobárna vody.

V roce 1935 nebo 36 bylo veliké su-
cho, prameny nestačily knýt potřebu,
a proto byla připojena Petruškova
studna, jak se říkalo "u motóru", kde pů-
vodně bylo čerpací větrné kolo, které
bylo v roce 1932 zrušeno, zbouráno a
voda se čerpala podle potřeby elek-
trickou pumpou, která byla připojena
na měst. síť. Tato Petruškova studna v té
době dávala 4 m³ vody.

Po příchodu nacistické okupace jsem
měl dovoleno jít jednou za týden ke kon-
trole pramenů za přítomnosti ordnera,
který čekal na „hranicích“ u stanovské
silnice. V době okupace se nám kaž-
dou neděli začala ztrácet voda z vodo-
dárny. Při hledání příčiny se zjistilo, že
bez dovolení hasiči z Jablonce nad
Jizerou pod vedením jejich německého
velitele odebírají vodu z kalniku u

Mexika na hasičské cvičení. Tím ode-
brali přítok a znemožnili přívod do ná-
drž. Protože tím byly omezeny mož-
nosti Gauschule, (Němci obsazená
Kramářova vila), vedoucí župní školy za-
řídil, že jim to bylo zakázáno přímo
Gestapem. A já jsem byl zproštěn „do-
provodu“, když jsem jezdil k pramenům.
Až do roku 1946 byla práce s vodovo-
dem pravidelná bez zvláštních výkyvů.

Když se nám najednou nechťely na-
přítovat prameny, hledali jsme příčinu.
Prostřední pramen přestal vydávat
vodu. Proto byla vyvolána pracovní po-
vinnost na otevření pramenišť.
Přítomno bylo asi 40 občanů. Tento
„zářez“ (tj. základ pramene) byl vy-
kopán, jímací roury byly vytaženy a byly
ucpané kořeny stromů tak, že už nešly
ani vytáhnout. Roury byly rozbity a na-
hrazeny novými. Oprava trvala téměř
celý týden, než se sehnal nový mate-
riál (kameninové roury). Ty nám opatřil
František Kučera, rodem z Roprachtic,
jako ředitel cihelny v Molitorově u Kutné
Hory, kde pálii tašky a keramické roury.
Po opravě byl vodovodní příkon v pů-
vodním stavu.

Největší snížení pramenů bylo r. 1947.
Byla třetí rok sucha a ve vodárně byl pří-
tok 1 1/2 litru za vteřinu, což nestačilo.
Byl vydán zákaz kropení zahrádek a
odběr omezen na nejnnutnější potřeby.
V ten čas byla připojena Petruškova
studna na městský vodovod. Samotné
prameny se doplnily na výkon 6,5 l za
vteřinu až v roce 1956. Tolik rok trvala
doba po abnormálním suchu, než se
prameny vzpamatovaly.

V těch letech krajský vedoucí Vácha
a ing. Hntzdil vyzkoušeli všechny prame-
níky a vodní zdroje kolem Vysokého,
jakou mají vydatnost, aby se daly
získat pro potřebu vysokého vodo-

vodu. Jediné východisko bylo získat
pramen v Pasekách nad Jizerou, který
začínal dosti silným zdrojem 3 l za
vteř. za statkem Dr. Fišera. K realizaci ne-
došlo.

Začátkem vzniku družstevního ze-
mědělství jsme byli nuceni staroveský
kravín napojit na vysoký vodovod, kde
byla postavena zásobárna vody pro
účely kravína. Dalším rozšířením vodo-
vodní sítě bylo prodloužení až k vycoc-
kému kravínu.

Jako vodák jsem končil v roce 1962
a nástupcem byl pan Josef Lachman.
Funkci vodáka jsem vykonával plných
30 let. Ve své strojně-zámečnické dílně
jsem vyučil deset chlapců, kteří byli
platnými pomocníky i v mé vodácké
práci.

*Vyprávění 88 letého Antonína
Štekrea s obdivuhodnou pamětí za-
psala v březnu 1994 Jiřina Ďoubalíková.*

Bude vás zajímat

Paní Irena hraběnka Schliková s titu-
lem Magistrální dáma českého velko-
převorství suverénního řádu
Maltézských rytířů navštívila v březnu
svou přítelkyni ve vysokém Ústavu
plastické chirurgie, která zde byla hos-
pitalizována.

Tato pacientka velice chválila
všechny lékaře a zdravotní personál
i výborné prostředí, které se rovná, jak
prohlásila, velmi dobrému sanatoriu.

Chvála jistě potěší celé personální
osazenstvo v čele s Doc. MUDr. Karlem
Diabalem, ale i nás vysoké.

Přejeme Ústavu chirurgie ruky a plas-
tické chirurgie, aby se jim podařilo zís-

kat všechny moderní pomůcky a aparatury potřebné v jejich oboru.

Jiřina Dóubalíková

Jan Hejral ml. postoupil na recitační soutěži v Hradci Králové do národního kola, které se bude konat v Ústí nad Orlicí.

Blahopřejeme!

MEXIKO DNES

Hostinec Mexiko je v současné době uzavřený. Majitel ho prodává a pan Janda se o dalším pronájmu k jeho výši nedohodl.

Nahlédnutí do historie

Velikonoční svátky spojené s jarním úklidem máme za sebou. Naštěstí se v našem kraji dosud udržují některé velikonoční zvyky. Svěcení kočiček, pomazánka (medová) na Zelený čtvrtek, barvení vajíček a chození po pomlázce.

Dříve velkou roli o velikonočních svátcích měly zvony v kostele sv. Kateřiny. Na tuto dobu vzpomíná ve svých pamětech babička Vodsedálková.

Ráda si vzpomínám na naše bývalé zvony, které se musely v první světové válce dát do děla. Vždy si ještě dovedu představit, jak krásný hlas měl největší zvon. Vždycky si myslím, že už ani žádný jiný zvon se mu nevyrovná. Navězi byly zvony 3 a umíráček, kterým se zvonilo, jen když někdo umřel. Hrany se zvonily vždy po poledním zvonění, a to všechny zvony najednou a to dost dlouho a po 3 dny a pak ještě o pohřbu.

Bývaly jsme rády, když už ta hlučná sláva byla odbyta. Pro kostelníky to taká nebyla lehká práce. Paní Mařatkové kostelnici se jednou udělala z té práce pod paží boule. Zvoníváno se ráno klekáni, ještě za šera, pak poledne a k večeru klekáni. Strašivaly se malé děti, že když budou po klekání ještě venku, že je sebere „klekánice“. Zvonění zastávaly v rodině kostelníkové i manželky nebo větší hoši, protože každý kostelník měl ještě svoje jiné povolání. Jednou také paní Mařatková byla za hřbitovem na poli a tu již hodiny na věži bijí 12. Strašně se lekla a co mohla, utíkala domů, popadla klíč od věže a letěla zvonit poledne. My doma jsme se také divili co to, že už v 11 hod. se zvoní poledne. Tu jsme viděly paní Mařatkovou, jak jde od kostela a povídá lidem, že se na poli přepočítala, že myslela, že je už 12. To ještě u nás šily holky, tak jsme se smály a dávaly pozor, kdo pojedje první z pole k obědu. A opravdu za chvíli si tu už jel Vinca Kajetánů s kravkama. Tenkrát lidé poslouchali na poli věžní hodiny a hlavně zvony, neměl každý náramkové hodinky stále na ruce. Proto se kostelnice tak lekla, že bude pozdě zvonit.

Vzpomínám, jak mě maminka na Bílou sobotu ráno ještě za tmy budívala: poslouchej, zvoní velkým, poslouchej jaký má krásný hlas, to prý nikdy tak krásně nezní jako o vzkříšení páně. A opravdu si posud mohu představit, jak velebně v tom týdnu ten zvon zněl. Na mši se zvoniváno půl hodiny před začátkem a „malým“ na malé věžičce čtvrt hodiny před začátkem. Říkávalo se „už zvonili velkým“ a pak „už zvonili malým“. Také v pátek odpoledne ve 3 hodiny se zvonilo na památku smrti pána Ježíše.

SPORT

Mistr republiky v běhu na 30 km bydlí ve Vysokém.

Při příležitosti zahájení výstavy známých kreslířů časopisu Podvobraz jsem po delší době zavítal do místního muzea. Po zhlédnutí výstavy, mimochodem velmi zdařilé, jsem prošel celé muzeum a tak se dostal i do oddělení věnovanému historii vysokého sportu, zvláště pak lyžování.

Při pohledu na slavnou minulost vysokého lyžování, reprezentovanou jmény jako Bartoň, Koldovský, Doubek a mnoha dalšími a podtrženou řadou cen, mi přišlo poněkud líto, že vysoké lyžování, co se týče vlastní závodnické činnosti, může na slavnou minulost jen vzpomínat, ale pak jsem si uvědomil, že i v současné době žije ve Vysokém lyžař, který sice za místní klub nezávodí, ale je naším spoluobčanem, a tak svým způsobem reprezentuje i naše městečko.

Možná mnoho občanů ani neví o koho jde. Tímto závodníkem je pan Gunar Havel, a že to není závodník jen tak ledajaký, svědčí fakt, že na letošním mistrovství republiky, konaném 5. a 6. března v Harrachově, se stal mistrem republiky v běhu na 30 km klasickým způsobem.

Napadlo mne, že bych tohoto, dle mého mínění velmi skromného závodníka, mohl trochu více představit čtenářům Větrníku, a tak jsem ho požádal o krátký rozhovor, k němuž jsem využil jeho návštěvu tradičního Sejkoráku, kam zavítal se svou manželkou Šárkou.

A tady je náš neformální rozhovor. Chtěl bych se Tě hned na začátku zeptat, jak jsi přišel ke svému, na naše poměry dosti neobvyklému jménu?

Narodil jsem se totiž 30. srpna 1970 ve Stockholmu, kde moji rodiče v té době pracovali a ač oba české národnosti asi podlehl okolnímu vlivu a dali mi jméno, které je na severu zcela běžné.

Vzpomínáš si ještě na své první lyžařské krůčky a na první závody?

První seznámení s lyžemi jsem asi prodělal v nedalekém Jablonečku, odkud pochází má matka a kde jsem po návratu ze Švédska do svých 6 let bydlel, ale první závody jsem absolvoval asi až v 8 letech v Brně, odkud zase pro změnu pochází otec a kde jsem prodělal základní školní docházku. Ovšem nezačínal jsem hned na běžkách, nýbrž na sjezdovkách, ale to jen skutečně krátkou dobu. V Brně jsem závodil za klub Univerzita Brno, ovšem jen do svých 14 let, kdy jsme se vrátili zpět do Jablonečka a já začal navštěvovat sportovní gymnázium v Jilemnici, za které jsem začal závodit.

Když už jsme u těch začátků, kdo Tě vlastně k lyžování přivedl a komu podle svého mínění vděčíš za svoji výkonnost?

Začínal jsem asi jako každý kluk se svým tátou, ale nejvíce mi asi dal trenér z jilemnického gymlu Ilja Matouš z Horní Branné, kterého jednoznačně hodnotím jako nejlepšího trenéra ve svém životě.

Dobře, ale přejdeme k současnosti, považuješ letošní harrachovský titul za svůj dosavadní největší sportovní úspěch?

Titulu si samozřejmě cením, ale zrovna tak si vážím 28. místa v závodě loňského Světového poháru na

Štrbském Plese, nebo i 4. místa na dálkovém běhu ve Švýcarsku.

Jsi v reprezentačním výběru, teď dokonce mistrem republiky, ale na OH jsi nejel, proč?

Mistrem republiky jsem se stal až po olympiádě a myslím, že závodníci, kteří na OH jeli, byli v době, kdy se tvořila reprezentace pro tyto hry, prostě lepší.

Dostali jsme se k OH, zajímal by mne tvůj názor na vystoupení našich, které se asi nedá hodnotit jako úspěšné a hlavně pak tvůj pohled na velké nářky a svalování viny v první části kombinací trenérem Rázlem?

Těžko můžu hodnotit něco, kde jsem nebyl, ale našim asi odešla forma v ten nejhorší čas a také asi i optimistické prognózy vycházely spíše z přání než ze skutečného stavu věci. Co se týče špatného namazání trenérem, i takové věci se stávají.

Dobře, nechme již OH historii, chtěl jsem se zeptat, za jaký klub v současné době vlastně jezdíš a na jaké značce lyží?

Startuji za klub Jablonex SKP (Sportovní klub policie) a jezdím na lyžích firmy Fischer, s kterou mám podepsanou smlouvu a zatím jsem velmi spokojen.

Jezdíš raději klasiku nebo bruslení?
Je mi celkem jedno, jestli se závod jede klasicky či volně. V letošní sezoně jsem se spíše zaměřil na bruslení a nakonec jsem uspěl v klasice.

Opusíme na chvíli lyžování, máš ještě jiné záliby či koníčky?

Ano, mytí nádobí. (Po této odpovědi následoval výbuch smíchu ženy Šárky). Ne, tak vážně, hrával jsem také tenis, ale teď už na něj nemám čas, veškeré své volno se snažím věnovat svým dětem, synu Jakubovi a dceři Veronice.

Jaké máš plány a přání do budoucna?

Asi jako každý si nejvíce přeji zdraví pro sebe a všechny své blízké. No a největší mé sportovní přání? To je také jasné, příští rok se koná MS v Kanadě a tam bych už nechtěl chybět a pro svoji účast udělám maximum.

K tomu Ti budu já i všichni čtenáři Větrníku držet palce.

Moc děkuji za rozhovor a pojd', jdeme porušit trochu životosprávu.

Taky děkuji a jdeme.

A šli jsme vyzkoušet, jestli hasiči mají dobrou hopsinkovou šťávu - a měli.

Rozhovor s novým mistrem České republiky v běhu na lyžích pro čtenáře Větrníku připravil: V. Vodsedašek

Český SKI klub

ve Vysokém nad Jizerou zhodnotil zimní část letošní sezóny na členské schůzi - v povědomí lyžařů známější jako „poslední mazání“ - v sobotu dne 2.4.94.

Ze zpráv jednotlivých úseků vyplynulo, že: početnější úsek sjezdového lyžování má v současné době 27 členů, z toho jich bylo vybráno 12 do závodů. Nejúspěšnější jsou žákyně Hanka Kučerová ml., která se v národním žebříčku umísťovala kolem 20. místa. Dále Linda Kuklová, která startuje v kat. žen. Ve slalomu se zařadila na 25. příčku v ČR.

Úsek běhu na lyžích i nadále zápasí s nedostatečným zájmem dětí o tuto disciplínu. V žákovských kategoriích startovali 4 závodníci, nejúspěšnějším byl Radek Duštira, umístoval se kolem 15. místa ve svazovém žebříčku.

Č.S.K. Vysoké nad Jizerou v letošním roce uspořádal nebo byl spolupředatelem již 16 akcí, další 2 se nemohly

uskutečnit pro nedostatek sněhu (mezi nimi i závody psích spřežen). Z těch největších a nejhodnotnějších to byly: Přebor Krkonošského svazu lyžařů v obřím slalomu mladších žáků, Mistrovství K.S.L. dorostu a dospělých v běhu na lyžích, Mezižupní závody žactva v běhu na lyžích, spolupředatelství Mistrovství ČR dospělých v běhu na lyžích v Harrachově (zařazeno bylo 38 našich rozhodčích). Z těch dalších připomeňme uspořádání lyžařských závodů pro MŠ, Základní školu, ale i úspěšný II. skijácký běh.

V letní sezóně uspořádáme 3.7.94 15. ročník běhu do vrchu Šachty-Štěpánka (7,5 km) a 3.9.94 již 25. ročník tradičního přespolního běhu Okolo Petruškových vrchů - Memorál Františka Žanty. Dále chceme zvelebit a s pomocí TJ Vysoké nad Jizerou dobudovat běžecký areál u stanovské křižovatky. Mnozí jste si již jistě všimli, že buňky jsou přemísťovány hlavně z důvodu omezeného prostoru a rozšiřování lesní školky. Práce chceme začít ještě koncem dubna. Vy, kteří nám v tomto chcete pomoci, budete srdečně vítáni.

Miroslav Morávek Č.S.K.
Vysoké nad Jizerou

Lyžařský vlek Šachty v zimní sezóně 1993-94

Lyžařský vlek VL 1000 Transporta Chrudim postavený v letech 1976-1977 v Šachtách ovlivnil podstatnou měrou rozvoj zimního turistického ruchu ve Vysokém nad Jizerou a blízkém okolí. Tato skutečnost je stále nedocenená, zvláště v podmínkách soukromého podnikání. Pod vlivem jistého sebespokojení z funkčnosti tohoto zařízení a z důvodu vkladů investičních prostředků do

jiných oblastí rozvoje tělovýchovy a sportu v našem městě byl „opomenut“ rozvoj a reprodukce lyžařského vleku v areálu v Šachtách.

Tento fakt je konstatováním skutečnosti. Při pohledu na reálné možnosti TJ investovat novou výstavbu lyžařského vleku z vlastních prostředků zůstane konstatování konstatováním bez možnosti řešení v časovém období 3-5 let. Toto období je třeba důsledně využít pro přípravu výstavby nových zařízení. K celé problematice však musí být radikálně změněn přístup, musí být řešena jako problematika města, majitelů pozemků, všech podnikatelských subjektů profitujících přímo či nepřímo na turistickém ruchu a samozřejmě všech členů TJ.

Sezóna 1993-1994 začala na lyžařském vleku Šachty dne 17.12.1993 a byla ukončena 12.3.1994. Provoz byl přerušen v lednu na 6 dní z důvodu špatných sněhových podmínek. Díky novému zařízení na úpravu sjezdových tratí Kässbohrer 200 a díky kvalitní práci obou řidičů tohoto stroje byly sjezdovky většinou v dobrém stavu, což se projevovalo na zvýšeném zájmu o náš vlek a na snížení počtu úrazů (celkem 8, z toho jeden těžký). Zranění lyžařů bylo způsobeno z 90% přecenením jejich schopností.

Poděkování za ekonomicky dobré výsledky patří všem členům obsluhy lyžařského vleku. Bezproblémové byly i „podpůrné provozy“, kiosky, lyžařská školka, parkoviště. Poděkování patří všem majitelům pozemků, kteří umožňují TJ tuto činnost na svém majetku. Poděkování patří všem slušným návštěvníkům.

Za TJ ing. Pavel Štěpánek

Z dopisů čtenářů

Vážená redakce,
jménem svého otce děkujeme za zaslání časopisu do Zlína.

Otec se narodil ve Františkově, zde chodil do školy (nyní rekreační objekt pro děti), nahoře u kapličky měl jeho otec hospodu. Máme z roku 1910 pohlednici s německým nápisem „Pacholik Gasthaus“- je to pohlednice z května, dobová, rodina před domem - otec měl 4 roky. Narodil se 2. října 1906 - má 88 let letos. Věříme, že se dožije 90-tky. Přestěhovali jsme se pak do Vysokého a bydleli na náměstí-rohový dům, je tam Václav Pacholík. Sestra Patočková Emilie bydlela nad Tříčí. Otec pročítá od začátku do konce Váš měsíčník, vše ho zajímá, vedle zase leží časopis Krkonoše - tak se hezky doplňují. Těšíme se na nový časopis od Vás, bylo by dobré reprodukovat foto z historie Krkonoš- mezi lidmi je jistě hodně zajímavostí. (Já sbírám mapy a speciálky s názvoslovím a místopisem, pohlednice - je velmi zajímavé sledovat např. okolí a změnu pramene Labe v rozmezí 50 let apod.)
Celé redakční radě hodně zdraví přeje otec a ing. Zdeněk Pacholík, Zlín.

Redakce sděluje

Úvodní verše našeho časopisu jsou a budou po celý ročník 1994 z knihy P. Bosmanse, flámského vedoucího nadkonfesijního hnutí, jehož cílem je pomáhat lidem v jakékoliv nouzi tělesné i duševní. Smyslem jeho práce je

snaha naučit lidi radovat se z prostých darů života a řídit se ve svých mezilidských vztazích nejen chladným rozumem, ale také srdcem.

Společenská kronika

Narození :

12.2.1994 se narodil v Jilemnici manželům Pavlovi a Květě Kobrovým ze Sklenařic
syn Pavel

3.3.1994 se narodil v Jilemnici manželům Tomášovi a Daně Tryznovým z Vysokého nad Jizerou
syn Filip

Přejeme novým občánkům hodně zdraví!

Svatby:

V obřadní síni MěstÚ ve Vysokém nad Jizerou uzavřeli dne 2.4.1994 manželství
pan Jaroslav Motejlek z Jesenného a slečna Božena Šídová z Plavů

Zlatá svatba:

10.4.1994 oslavili 50 let společného života
Josef a Marie Janouškovi ze Staré Vsi

Přejeme hodně zdraví!

Životní jubilea oslavili:

Tříč:
29.4. Jarmila Čermáková 88 let

Stará Ves:
30.4. Josef Šmíd 82 let
18.4. Libuše Brumlichová 72 let

Sklenařice:
14.4. Zdeňka Pimiskernová 97 let
4.4. Božena Poláková 82 let
13.4. Marie Prajzlerová 88 let
4.4. Josef Kramář 77 let

Vysoké nad Jizerou:
17.4. Rudolf Doubek 80 let
26.4. Božena Mařatková 86 let
19.4. Božena Šaldová 84 let
25.4. Květoslava Ceálová 74 let
26.4. Stanislav Kvarda 70 let

7.4. Veronika Sehnoutková 73 let
21.4. František Tetauer 77 let
16.4. Jarmila Večerníková 71 let

Do dalších let přejeme dobrou pohodu a zdraví!

Úmrtí:

Naše řady opustili :
5.3.1994 pan Bohumil Nesvadba ze Tříče ve věku 88let
22.3.1994 paní Anna Vodsedálková z Prahy, rozená ve Vysokém nad Jizerou

Čest jejich památce!